

Helsingfors/Mariehamn 15.7.2025.

Nr 28/25

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
16.6.2025, nr 98/2025

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om ändring av landskapslagen om klientavgifter inom socialvården, antagen av lagtinget 16.6.2025.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

Lagändringen innebär en höjning av det lagstadgade minimibeloppet för personligt bruk för klienter inom långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg. Samtidigt utsträcks skyldigheten för dem som producerar socialservice att efterskänka eller nedsätta klientavgifter om förutsättningarna för personens eller familjens försörjning eller förverkligandet av personens lagstadgade försörjningsplikt äventyras av att avgiften tas ut till att gälla samtliga avgifter som fastställs för socialservice.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagen gäller kommunernas förvaltning, socialvård samt näringsverksamhet, vilka områden helt eller till de delar som berörs av föreliggande landskapslag hör till landskapets lagstiftningsbehörighet enligt 18 § 4, 13 och 22 punkterna i självstyrelselagen för Åland.

Landskapslagen reglerar avgifter inom socialvården. Jämlikt 18 § 5 punkten i självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet att lagstifta om grunderna för avgifter som uppbärs inom landskapsförvaltningen. Grundlagens 2 § 3 mom. innebär att grunderna för avgifter anges i lag. Dessutom förutsätter självstyrelselagens 21 § 1 mom., som motsvarar grundlagens 80 § 1

mom., att bestämmelser som berör grunderna för individens rättigheter och skyldigheter anges i lag. Enligt Ålandsdelegationens uppfattning har i landskapslagen, med beaktande även av övriga bestämmelser i landskapslagen om klientavgifter, intagits detaljerade stadganden om grunderna för avgifterna och övriga därtill hörande angelägenheter, varvid nämnda förutsättningar uppfylls.

I landskapets behörighet ingår även att besluta om indexjusteringar.

Lagstiftningsbehörigheten gällande stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelser från grundlag utgör riksbehörighet enligt självstyrelselagens 27 § 1 punkt. Enligt grundlagens 19 § 1 mom. har alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. Grundlagens 19 § 3 mom. ålägger det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, att bl.a. tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds-, och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa. Landskapslagen innebär en förstärkning av dessa rättigheter.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagen inte föreligger.

Närvarande Ordföranden Holm-Johansson, ledamöterna Dahlén, Siitari, Åkerblom samt suppleanten Suksi.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Marine Holm-Johansson
ordförande

Sören Silverström
sekreterare